त्तरेण कैलासाच्छिवः सर्वौषधिर्गिरिः। गौरन्तु पर्वतश्रेष्ठं हरितालमयं प्रति। हिरण्यशृङ्गः सुमहान् दिव्यौषधिमयो गिरिः। तस्य पादे महद्दिव्यं सरः काञ्चनवालुकम्। रम्यं विन्दुसरो नाम यत्र राजा भगीरथः। गङ्गार्थे स तु राजर्षिरुवास बहुलाः समाः" "दृश्यते भासुरा रात्रौ देवी त्रिपथगा तु सा। अन्तरिक्षं दिवं चैव भावयित्वा भुवङ्गता। भवोत्तमाङ्गे पतिता संरुद्धा योगमायया। तस्या ये विन्दवः केचित् रुद्धायाः पतिता भुवि। कृतन्तु तैर्बहुसरस्ततो विन्दुसरः स्मृतः"। "त्रीणि प्राचीमभिमुखं प्रतीचीन्त्रीण्यथैव तु। स्रोतांसि त्रिपथायास्तु प्रत्यपद्यन्त सप्तधा। नलिनी ह्लादिनी चैव पावनी चैव प्राच्यगा। सीता चक्षुश्च सिन्धुश्च तिस्रस्ता वै प्रतीच्यगाः। सप्तमी त्वनुगा तासां दक्षिणेन भगीरथम्। तस्मात् भागीरथी सा वै प्रविष्टा दक्षिणोदधिम्। सप्त चैताः प्लावयन्ति वर्षन्तु हिमसाह्वयम्। प्रसूताः सप्त नद्यस्तु शुभा विन्दुसरोद्भवाः। तान् देशान् प्लावयन्ति स्म म्लेच्छप्रायांश्च सर्वशः। सशैलान् कुकुरान् रौध्रान् वर्वरान् यवनान् खसान्। पुलिकांश्च कुलत्थांश्च अङ्गलोक्याम्बरांश्च यान्। कृत्वा द्विधा हिमवन्तं प्रविष्टा दक्षिणोदधिम्। अथ वीरमरूंश्चैव कालिकांश्चैव शूलिकान्। तुषारान् वर्वरानङ्गाननुष्णान् पारदान् शकान्। एतान् जनपदांश्चक्षुः प्लावयित्वोदधिङ्गता। दरदोर्जगुडांश्चैव गान्धारानौरसान् कुहून्। शिवपौरानिन्द्रमरून् वसतीन् समतेजसा। सैन्धवानुर्वसान् वर्वान् कुपथान् भीमरोमकान्। शुनामुखांश्चोर्द्धमरून् सिन्धुदेशान्निषेवते। गन्धर्वान् किन्नरान् यक्षान् रक्षोविद्याधरोरगान्। कलापग्रामकांश्चैव तथा किंपुरुषान्नरान्। किरातांश्च पुलिन्दांश्च कुरून् वै भारतानपि। पाञ्चालान् कौशिकान् मत्स्यान् मागधाङ्गांस्तथैव च। ब्रह्मोत्तरांश्च वङ्गांश्च ताम्रलिप्तांस्तथैव च। एतान् जनपदानार्यान् गङ्गा भावयते शुभा। ततः प्रतिहता विन्ध्ये प्रविष्टा दक्षिणोदधिम्। ततस्तु ह्लादिनी पुण्या प्राचीनाभिमुखा ययौ। प्लावयन्त्युपकांश्चैव निषादानपि सर्वशः। धीवरानृषिकांश्चैव तथा नीलमुखानपि। केकरानेकर्णांश्च किरातानपि चैव हि। कालिन्दगतिकांश्चैव कुशिकान् स्वर्गभीमकान्। सा मण्डले समुद्रस्य तीरे भूत्वा तु सर्वशः। ततस्तु नलिनी चापि प्राचीमेव दिशं ययौ। कुपथान् प्लावयन्ती सा इन्द्रद्युम्नसरांस्यपि। तथा खरपथान् देशान् वेत्रशङ्कुपथानपि। मध्येनोज्जानकमरून् कुथप्रावरणान् ययौ। इन्द्रद्वीपसमीपे तु प्रविष्टा लवणोदधिम्। ततस्तु पावनी प्रायात् प्राचीमाशाञ्जवेन तु। तोमरान् प्लावयन्ती च हंसमार्गान् समूहकान्। पूर्वान्देशांश्च सेवन्ती भित्त्वा सा बहुधा गिरिम्। वर्णप्रावरणान् प्राप्य गता साश्वमुखानपि। सिक्त्वा पर्वतमेरुं सा गत्वा विद्याधरानपि। शैलिमण्डलकोष्ठन्तु सा प्रविष्टा महत्सरः। तासां नद्युपनद्योऽन्याः शतशोऽथ सहस्रशः। उपगच्छन्ति ता नद्यो यतो वर्षति वासवः" "हेमकूटस्य पृष्ठे तु सर्पाणां तत् सरः स्मृतम्। सरस्वती प्रभवति तस्माज्ज्योतिष्मती तु या। अवगाढे ह्युभयतः समुद्रौ पूर्वपश्चिमौ। सरो विष्णुपदं नाम निषधे पर्वतोत्तमे। यस्मादग्रे प्रभवति गन्धर्वानुकूले च ते। मेरोः पार्श्वात् प्रभवति ह्रदश्चन्द्रप्रभो महान्। जम्बूश्चैव नदी पुण्या यस्यां जाम्बूनदं स्मृतम्। पयोदस्तु ह्रदो नीलः स शुभः पुण्डरीकवान्। पुण्डरीकात् पयोदाच्च तस्माद्द्वे संप्रसूयतः। सरसस्तु सरस्त्वेतत् स्मृतमुत्तरमानसम्। मृग्या च मृगकान्ता च तस्माद्द्वे सम्प्रसूयतः। ह्रदाः कुरुषु विख्याताः पद्ममीनकुलाकुलाः। नाम्ना ते वै जया नाम द्वादशी दधिसन्निभा। तेभ्यः शान्ता च माध्वी च द्वे नद्यौ सम्प्रसूयतः। किंपुरुषाद्यानि यान्यष्टौ तेषु देवी न वर्षति। उद्भिदान्युदकान्यत्र प्रवहन्ति सरिद्वराः। बलाहकश्च ऋषभो वक्रो मैनाक एव च। विनिविष्टाः प्रतिदिशं निमग्ना लवणाम्बुधिम्"

भारतवर्षे नदीभेदाः वराहपु० उक्ता यथा "गङ्गा सिन्धुः सरस्वती शतद्रुः वितस्ता विपाशा चन्द्रभागा सरयूः यमुना इरावती देविका कुहूः गोमती धूतपापा बाहुदा दृषद्वती कौशिकी निःक्षीरा गण्डकी चक्षुष्मती लोहिता च इत्येता हिमवत्पादनिर्गताः। वेदस्मृती वेदवती सिन्धुः अपर्णा चन्दना सदाचरा रोहिपारा चर्मन्वती विदिशा वेदवती वयन्ती च इत्येताः पारिपात्रोद्भवाः। शोणा ज्योतीरथा नर्मदा सुरसा मन्दाकिनी दशार्णा चित्रकूटा तमसा पिप्पला करतोया पिशाचिका चित्रोत्पला विशला वञ्जुला वालुकावाहिनी शुक्तिमती विरजा पङ्किनीरिणी च इत्येता ऋक्षपर्वतप्रसूताः। मणिजाला शुभा तापी पयोष्णी